

AVUSTURYA EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL GÖRÜNÜMÜ

Avusturya’da ikamet eden bütün çocukların genel olarak 9 yıl okula gitme zorunluluğu vardır. Zorunlu eğitim 6 yaşında iken başlar. Daha önce çocuklar zorunlu olarak en az 1 yıl anaokuluna gitmeleri gerekiyor. Devlet okuluna giden çocuklar ücretsiz eğitim alırlar. Fakat bunun yanında özel okullarda vardır. Bunlar ise ücretlidir. Ayrıca Avusturya’da çok az sayıda özel okullar vardır.

1) Avusturya’daki Okul Öncesi Eğitimin Genel Görünümü

1.1. Anaokulu (Kindergarten)

Avusturya’da kurumsal çocuk bakımı biçimleri, temel olarak çocukların yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir. Örneğin; 1-3 yaş yuva çocuk grubu (Kinder Krippe), 3 ile 6 yaş grubu ise anaokuludur (Kindergarten). Avusturya’da anaokulların yüzde 60’ını belediyeler işletmektedir. Daha sonra dernekler, dini gruplar, işletmeler ve özel şahıslar sıralamada gelmektedir. Anaokulu açmak isteyen kurum ve kuruluşlar devletin belirlemiş olduğu gerekli şartları yerine getirdiği takdirde Anaokulu açabilme haklarına sahiptirler.

Ebeveynlerin istediği zaman çocuğunu 6. aydan sonra kreşlere gönderebilme hakları ve imkânları vardır. Eylül 2010’da çıkan yeni bir yasayla 5 yaşına giren bir çocuk zorunlu olarak Anaokuluna gidecektir. Gitmeyen çocukların aileleri ise cezai işleme tabi tutulmaktadır.

1.2. Okula Hazırlık (Vorschule)

Okul çağına gelmiş, ancak henüz ilkokula gitmeye hazır olmadığı tespit edilen çocuklar, 1 yıl okul öncesi hazırlık sınıfına gitmek zorundadır. Örneğin; Çocuğun bu eğitim için henüz hazır olmadığını gösteren belirtiler ile karşılaşıldığı takdirde ya da aileler tarafında talep edilmesi durumunda, çocuğun okula başlayıp başlamaması kararı okul yönetiminin vereceği karara bağlıdır. Zorunlu temel eğitime tabii olan fakat okul için henüz hazır olmayan çocuklar, okul öncesi eğitime katılmak zorundadırlar.

Bu sınıflarda çocukların derslere odaklanmaları, kendilerini ifade edebilecek şekilde okula uyum sağlamaları, çeşitli oyunlar ve sosyal etkinliklerle ilkokula başlamaları yolunda hazır hale getirilmeleri sağlanır. Daha sonra okul öncesi (Vorschule) 1 yılını tamamlayan çocuklar, ilkokula başlama hakkı kazanmaktadırlar.

2)İlköğretim ve Okul Türlerinin Genel Görünümü

2.1. İlkokul (Volksschule)

Avusturya da ikamet eden çocukların tamamı zorunlu temel eğitime tabiidir. Ülkede 6 yaşına giren bir kişi ilkokula kayıt yaptıırma hakkına sahiptir. Öğrenim süresi 4 yıldır. Okula kayıt işlemleri esnasında çocuklar velilerinin yanında bulunmak zorundadırlar. Bir çocuğun okula hazır olabilmesi için, bu çocuğun herhangi bir fiziksel veya zihinsel zorluk ile karşılaşmadan birinci sınıfa başlayabilecek yeterlilikte olması gerekir. Ocak ayında kayıt işlemleri başlamakta. Okul müdürü kayıt esnasında velilerden çocukların kaydı için anaokulundan kişisel belgeler istemektedir. Örneğin dil seviye tespit sonuçları, Portföy Klasörleri ve kişisel bilgileri içeren çeşitli evraklar gibi. Daha sonra okul yönetimi getirilen evraklardan ve çocuklara bir kaç alanda testler yaparak, çocuk için eğitim planı oluşturulmaktadır. Okul yönetiminin çocuk hakkında olumlu yönde karar vermesinin sonucunda, çocuk ilkokula başlayabilmektedir. İlkokullar bütün öğrencilere sosyal, duygusal, zihinsel ve bedensel yeteneklerini ve becerilerini teşvik etmek amacıyla geniş kapsamlı bir genel eğitim sağlamaktadır.

2018-19 Eğitim ve Öğretim yılında yürürlüğe giren kanun tasarısıyla ilkokullarda Almanca sınıfları oluşturulmuştur. Almancası yetersiz olduğu tespit edilen çocuklar bu sınıflarda bir yıl eğitim görürler. 4. yıl eğitimini tamamlayan öğrenciler not duruma göre, ilkokuldan sonra isteğe bağlı olarak ortaokul veya lisenin alt (AHS-Gymnasium) bölümlerini tercih edebilmektedirler.

2.2 Zihinsel ve Fiziksel Engelliler Okulu (Sonderpädagogik Schule)

İlköğretim veya ortaokullarda dersleri takip edemeyen fiziksel ve zihinsel engelli çocuklar için sunulan bir imkândır. Burada bütünleştirici ve kapsayıcı eğitim, engelli olan ve olmayan çocuklar ve gençler için ortak bir öğrenme deneyimine sahip olma fırsatları sunulur. Bu okullarda özel eğitilmiş öğretmenler çocukları eğiterek, gelecekte onlara meslek yapmaları veya devamında bir üst okula geçebilmeleri için eğitim vermektedirler. Bu okullarda 9 yıl eğitim verilir, fakat okul müdürünün ve yönetiminin onayı ile öğrenci en fazla 12 yıl gidebilir. Bu okullara genellikle öğrenme güçlüğü çeken, fiziksel ve duygusal bir takım eksiklikleri bulunan duyma ve görme engeli olan çocuklar gitmektedirler. Buradan mezun olan kişiler belirli bir

seviyeye ulaşabilirlerse, bir üst okula gitmeye hak kazanırlar. Belirli bir başarı elde edemeyen öğrenciler tespit edilirler, daha sonra ise bunlara yönelik düşük seviyede çeşitli meslek kursları verilir. Bu kurslar yoluyla öğrencilerin, alt guruptan bir meslek edinmeleri sağlanır.

2.3. Yeni Ortaokul (Neue Mittelschule-NMS)

Önceden ortaokul (HS) vardı. İlkokulu bitiren bir öğrenci not durumuna ve isteğine göre bu okullara gidebilmekteydi. Daha sonra 1 Eylül 2012 tarihinde itibaren ortaokulların (HS) ismi yeni ortaokul (NMS) olarak değiştirilmiştir. 2016 eğitim ve öğretim yılında yeni ortaokul (NMS) ilk defa mezunlarını vermiştir. Daha sonra kapsamlı çalışmalar yapılarak yeni ortaokul (NMS) projesi geliştirilmeye çalışılmıştır. 2018-19 eğitim ve öğretim yılından bu yana Avusturya genelinde tüm eski ortaokullar (HS), yeni ortaokul (NMS) olarak bir isim altında birleştirilmiştir. Tek bir okul sistemine dönüştürülmesindeki amaç ise, ilkokuldan sonra herkes için ortak bir okul olması planlanmıştır. İlkokulu tamamlayan öğrenciler, ortaokula kayıt yaptırdıktan sonra 4 yıl daha devam etmek zorundadır.

Yeni Ortaokulun (NMS) önemli bir özelliğide, çocukların farklı eğitim kariyerleri için çok erken ayrılmasını önlemenin yanı sıra, bireysel temel taşları üzerindeki yeni eğitim kültürlerini geniş kapsamlı bir şekilde hayata geçirmek ve farklılıklar yaratmaktır. Başka bir deyişle her bir çocuğu kendi bireysel potansiyeline ve yeteneğine bağlı olarak, en iyi şekilde eğitim ve öğretim için teşvik etmektir. Bu amaç doğrultusunda eğitim içeriklerini öğrencilerin kendi öğrenme yeteneklerinde değerlendirmeleri için yeterli zaman ve destek verilmektedir. Diğer taraftan ise kendi seçtikleri alanlarda teşvik edilmesi için öğrencilere boş vaktinde ilave programlar sunulmaktadır.

2.4. Temel Eğitim Veren Yüksek Dereceli Okul- Genel Lise (Allgemein Bildender Höherer Schule- AHS)

A) Temel Eğitim Veren Liselerin Alt Bölümleri-Kademe(AHS-Gymnasium Unterstufe)

İlkokuldan sonra notları iyi olan öğrenciler istedikleri takdirde liselerin alt bölümlerine kayıt olma imkânına sahiptirler. Eğitim süresi 4 yıldır. Genel eğitim veren lisenin alt kademesi kapsamlı ve geniş bir genel eğitim sağlamaktadır. Birinci ve ikinci yılında ortaokul (NMS) ile genel eğitim veren lisenin alt kademesinin eğitim planları eşittir. Üçüncü yılından itibaren genel eğitim veren lisede farklı ağırlıkları olan üç eğitim dalına ayrılır; Latince içeren klasik (Düz) lise, ağırlığın Matematik ve Geometride olan (Fen) lise ve ekonomi ağırlıklı olan (İktisadi-Fen ağırlıklı üst kademe) liselerdir.

B) Temel Eğitim Veren Liselerin Üst Bölümleri-Kademe (Allgemein Bildender Höherer Schulen-AHS- Gymnasium Oberstufe)

Öğrenciler bu liselerin alt bölümünün (Gymnasium, Unterstufe) 4. yılını tamamladıktan sonra, tercihe bağlı olarak lisenin üst bölümüne (Gymnasium, Oberstufe) 4 yıl daha devam edebilirler. Genel bir eğitiminin yanında aynı zamanda bu okullar özellikle üniversite eğitime de hazırlık yaparlar. Dört yıl bittikten sonra öğrenciler yeterlilik (Matura) sınavına girerler. Yeterlilik sınavının başarılı bir şekilde geçilmesi sonucunda, elde edilen diploma ile öğrenciler bir üniversite, meslek yüksekokulu, pedagojik yüksekokul ve akademilere gitme hakkı kazanırlar.

2.5. Politeknik Okulu (Polytechnische Schule-PTS)

Ortaokul (NMS) ve lise alt bölümü (AHS Unterstufe) sonrası yüksek öğrenim hayatına devam etmek istemeyen öğrenciler bir mesleki eğitim görmeye karar verirlerse, önce zorunlu eğitim sürelerinin dokuzuncu yılını tamamlamak zorundadırlar. Daha sonra öğrenciler kendi istekleri doğrultusunda bir yıl daha gönüllü olarak okula devam edebilir. Burada öğrencilerin, çeşitli işletmelere ziyaretler yapmalarına yönelik imkân ve olanaklar sunulur. Bu sayede öğrencilerin ilerleyen yıllarda hangi mesleği seçebileceklerine dair yön belirlemeleri sağlanır. Burada genel olarak öğrencilere verilen zorunlu derslerin içeriği: mesleki yönlendirme, yaşama dair çeşitli becerilerin kazanılması, yurttaşlık bilinci, Almanca, yabancı dil, matematik, temel sosyal bilgiler, tarih, sağlık ve spor gibi aktivitelerdir. Bir yıllık eğitimini tamamlayan öğrenciler daha sonra çıraklık eğitimlerine başlayabilirler.

2.6. Meslek (Çıraklık) Okulu (Berufsschule und Lehre zwei Ausbildung)

Çıraklık eğitimi hem çıraklık işletmesinde (eğitim süresinin yaklaşık %80 'i uygulamalı eğitim), hem de eş zamanlı olarak meslek okulunda (Berufsschule) gerçekleşir. Mesleki eğitime başlayabilmenin ön şartlarından biride, mesleki eğitim veren bir işletme veya bir kurumla anlaşması gerekir.

Meslek okulunun görevi, genel eğitimi derinleştirmek ve çıraklık işletmesinde iletilmiş ihtisas bilgilerini tamamlamaktır. Çıraklık eğitimi alındığı mesleğe göre iki ile dört yıl arası sürer. Eğitimin sonunda her çırak bir çıraklık eğitimi bitirme sınavına girebilir. Sınavı başarıyla tamamlayıp diploma belgesini alanlar ise çalışma hayatına atılabilir. Diğer bir olanak ise, mesleki yeterlilik sınavını başarıyla tamamlayanlar yükseköğretime devam etmeye hak kazanırlar.

2.7. Meslek Eğitimi Veren Orta Dereceli Okullar (Berufsbildende Mittlere Schule-BMS)

Bu okullara girebilmenin şartları ise, öğrencilerin yeni Ortaokul (NMS) veya genel eğitim veren liselerin alt bölümlerinin (AHS-Unterstufe) 4. sınıfı başarılı bir şekilde tamamlamış olması gerekir.

En az üç yıllık bir orta dereceli meslek okuluna (BMS) kayıt yaptırabilmeleri için yeni ortaokulun (NMS) 4. sınıfına giden tüm öğrencilerin not ortalaması göz önünde bulundurularak aynı zamanda Almanca, İngilizce ve matematik giriş sınavını başarılı bir şekilde geçmeleri gerekiyor. Politeknik okulunu (PTS) başarılı bir şekilde tamamlayan öğrenciler için giriş sınavı uygulanmaz. Orta dereceli Meslek eğitim (BMS) okulunu bitiren öğrenciler istedikleri zaman bu diploma ile iş hayatına atılabilirler. Aynı zaman öğrenciler 3 yıl daha okul içerisinde tamamlayıcı eğitim alarak (Aufbaulehrgang) yeterlilik (Matura) sınavına girebilme hakkına sahip olabiliyorlar. Bu sınavı başarıyla tamamlayan öğrenciler yüksekokula (üniversite vs.) gidebilmektedirler.

- Avusturya’da en önemli meslek eğitimi veren orta dereceli okullar (BMS) şunlardır:
 - Teknik uzmanlık okulu, ticari okul ve zanaat okulu (Technische, gewerbliche und kunstgewerbliche Fachschule) (üç ve ya dört yıllık),
 - Ticaret okulu, uygulamalı ticaret okulu (Handelsschule) (üç yıllık),
 - İktisadi mesleklere yönelik okul (Fachschule für wirtschaftliche Berufe) (üç yıllık),
 - Moda okulu (Fachschule für Mode) (üç yıllık),
 - Otelcilik ve Turizm okulu (Hotelfachschule, Tourismusfachschule) (üç yıllık), Sosyal hizmet okulu (Schule für Sozialdienste) (iki yıllık),
 - Tarım ve Ormancılık okulu (Land- und forstwirtschaftliche Fachschule) (iki ile dört yıl arası),
 - Sağlık ve Hasta bakımı okulu (Schule für Gesundheits- und Krankenpflege) (16 veya 17 yaşını dolduran öğrenciler için),
 - Federal Spor Akademisi (Bundessportakademie) (üç yıllık).

2.8. Yüksek Dereceli Meslek Yüksekokulu- (Berufsbildende Höhere Schule- BHS)

Yüksek dereceli meslek yüksekokuluna kaydolma şartları ise, yeni ortaokulun (NMS) 4. sınıfından veya temel eğitim veren liselerin alt bölümlerinde okuyan (AHS) 4.‘ncü veya üzeri

bir sınıfta olanlar ya da Politeknik okulunun (PTS) 9. yılını başarıyla tamamlayan tüm öğrenciler bu okula kayıt olma hakkı kazanmış olurlar.

Anaokulu pedagojisi eğitim kurumu ve sosyal pedagoji eğitim kurumu ile ilgilenen tüm öğrenciler için bir yeterlilik sınavı gerçekleştirilir.

Meslek yüksekokulları, beş yıllık eğitim süreçleri esnasında kapsamlı bir genel eğitimin yanı sıra yüksek mesleki eğitim verip yeterlilik ve diploma sınavı ile tamamlanmaktadır. Yeterlilik (Matura) sınavının başarılı bir şekilde tamamlayan öğrenciler üniversitelere, yüksekokullara ve pedagoji yüksekokullarına gitme hakkını kazanırlar. Diploma sınavının başarılı bir şekilde bitiren öğrenciler ticaret yönetmeliklerine uygun olarak düzenlenen meslek gruplarına göre iş hayatına başlayabilirler.

- Avusturyada en önemli meslek yüksekokulları şunlardır:
 - Yüksek teknik ve ticari öğrenim kurumu (Höhere technische und gewerbliche Lehranstalt),
 - Ticaret akademisi (Handelsakademie),
 - Yüksek moda öğrenim kurumu (Höhere Lehranstalt für Mode),
 - Yüksek sanatsal tasarım öğrenim kurumu (Höhere Lehranstalt für künstlerische Gestaltung),
 - Yüksek mesleki işletme öğrenim kurumu (Höhere Lehranstalt für wirtschaftliche Berufe),
 - Anaokulu pedagojisi eğitim kurumu (Bildungsanstalt für Kindergartenpädagogik),
 - Sosyal pedagoji eğitim kurumu (Bildungsanstalt für Sozialpädagogik) larıdır.

2.9.Kolejler (Kollegs)

Kolejler, mesleki eğitim veren okullara veya eğitim kurumlarına bağlı olarak iki yıllık (meslek sahipleri için iki veya üç yıllık) mesleki eğitimler sağlamakta olup, bitirme sınavıyla öğrenciler mezun olabilmektedirler. Mezunlar, ilgili yüksek meslek okulu (BHS) mezunlarıyla aynı mesleki yetkinliklere sahiptir. Kolejleri tercih edenler genellikle iş hayatına atılmış olup, yüksek eğitimini devam ettirmek isteyen kişilerdir.

- Sunulan eğitimler arasında şunlar yer almaktadır:

İnşaat, kimya mühendisliği, elektronik, teknik bilgisayar bilimi, elektroteknik, bina sistemleri, bilgisayar bilimi, bilişim teknolojisi, iç mekân tasarımı, ahşap tekniği, anaokulu pedagojisi, iletişim, medya tasarımı, sanat tasarım, makine mühendisliği, mekatronik, turizm, iktisadi meslekler, medya teknolojileri ve medya yönetimi, moda/tekstil, optometri, sosyal pedagoji, endüstri mühendisliği, gibidir. Ticaret akademilerinde mesleki eğitim veren kolejlerin ders müfredatları genel olarak: girişimcilik, yönetim, finans, risk yönetimi, uluslararası ticaret, iletişim ve pazarlama üzerinedir.

2-10. Pedagojik Yüksek Okullar (Padagogische Hochschule)

Resmi veya özel pedagojik yüksekokullarda lisans öğretmenlik eğitimi için asgari eğitim süresi en az 4 yıldır yüksek lisans eğitiminin süresi ise 1 ile 1,5 yıl arasındır. Eğitimi başarıyla tamamlayan kişiler öğretmenlik formasyon dersi almak zorundadırlar. Daha sonra öğretmenlik yapabilme hakkını elde ederler.

Bir eğitim kurumunda düzenli bir lisans eğitimi onayı için ön koşul genel üniversite sınavı (yeterlilik sınavı,) mesleki eğitim sınavı veya eğitime giriş sınavı (tüm öğretmenlik çalışmaları için çok kademeli uygunluk yöntemleri uygulanır) olmalıdır.

2.11. Meslek Yüksek Eğitim Okulu (Fachhochschule)

Yeterlilik (Matura) sınavını yüksek meslek okulunu başarıyla tamamlayanların tercih ettiği bir yüksekokuldur. Lisan (Bachelor) 3 yıl, yüksek lisans (Master) ise 2 yıl sürmektedir. Yoğun bir mesleki odaklanma ile bilimsel çalışmayı birleştiren bir mesleki eğitim sunmaktadır (Lisan öğrencileri en az bir dönem staj yapmak zorundadırlar).

2.12. Üniversiteler (Universität)

Yeterlilik (Matura) sınavını başarıyla tamamlayanlar üniversitelerde, tercih etmiş olduğu bölüme kayıt yaptırabilirler. Ancak bazı bölümlere kayıt yaptırdıktan sonra, o bölüm için giriş sınavı vardır. Örneğin; Tıp fakültesi, Psikoloji vb. gibi.

Avusturya'daki üniversitelerin lisans (Bachelor) programlarının süresi 3 yıldır. Yüksek lisans (master studium) en az 2 yıl sürmektedir. Doktora programlarının süresi ise 3 yıldır.